


ARADI HIRDETŐ.

Szerkeszti 's kiadja Sveszter Ferencz.

44-dik szám.

Szombaton October 28-án 1848.

7-ik évi folyam.

 Az előfizetésidij és hirdetmények valamint ezen lapra, ugyszinte az „Arader Kundschaftsblatt“-ra naponként elfogadtatnak a' szerkesztőség irdájában (Forray utcában, Viszkub háza 1. emeletében) reggeli 7 órától fogva estéli 6-ig.

H í r ű l.

A' t. cz. közönség tudomásba helyeztetik: miszerint néhai Galliny Pál gyógyszerész tulajdonához tartozó, 's a' Sz.-Háromsághoz czimzett aradi gyógyszertár kezelése okleveles B o r o s Imre gyógyszerész urra, ki már két évek óta a' nevezett gyógyszertárban a' tiszt. közönség és aradi orvos urak teljes meglegedésökre működik, bizatott, 's alulirt által Provisorsággal felruházattott; — biztosítván egyszersmind a' t. cz. közönséget, hogy a' kívánt gyógyszerek a' legnagyobb lelkiösmeretességgel, pontossággal és gyorsasággal fognak kiszolgáltatni.

Aradon oct. 27-én 1848.

Munkátsy Miklós,
Aradváros főorvosa.

Oktatási ajánlat.

Fehér varrásban, fehér, fekete, arany- és egyéb hímvarrásokban, horgolásban, és egyéb különféle kézi munkákban, továbbá olvasás, irás és számvetésben oktatás adatik az azelőtti templommost szabadsajtóutczában, a' 2 pisztolyhoz czimzett Novák házában földszint. Bejárás a' keresztutczában.

J e l e n t é s.

Alulirtnál szarkautczában, az oskolauteza végén özvegy Dracsay házában 478 sz. a. van egy szoba, istálló kocsiszínnel minden órában kiadó.

Ugyan annál tanulók kosztba felvétetnek.

Varga Péter,
elemi tanító.

Néhány oskolás gyermekek

fölvétetnek az új oskola-pálya beérkeztével lak és tápzatba egy az oskolához közel lévő tisztes házba. Bővebbet a' szerkesztőségnel.

Hölgy és férfi divatképek,

mozgékonyok és mozdíthatlanok, f. második fél évre kaphatók a' szerkesztőségnel.



Két nyerges ló

szabad kézből eladandó. Bővebb értesítést nyerhetni a' „Sz. Háromsághoz“ czimzett gyógyszertárban Aradon.

5 akó 1847. évi magyaráthi bor, vas abricsos hordóval együtt, eladó. Értekezhetni a' szerkesztőségi irdában.

L a k b é r l e t.

A' kórházutczában kebelezett Schaerfender-féle ház, — mellyben 5 szoba, konyha, 2 kamara, istálló, gyümölcsöskert, nagy udvar, kukoriczakotárka, és gabonapadlás van, — jövő 1849-ik év september utoljáig tartandó bérbe minden órán kiadó: — ugyszinte Dániel Lázárnó tulajdonához tartozó, ugyanazon utczában lévő, két szobát, konyhát és kamarát, nagy udvart és nagy kertet foglaló ház egy vagy több évekre szinte minden órán kiadó; melly két lakás iránt értekezhetni jelenleg Pesti- vagyis Kossuthutczában 685. számú házban lakó Dániel Lázárnó asszonyságnál.

Minden órán kiadó

2 szoba, konyha és farakhely a' kigyó-utczában 258. sz. P a n k l házban.

Á r l e j t é s.

Kir. szabadalmas Vinga városa részéről közhirré tétetik, miszerint a' városi íróház 1848^{8/9}-ik évi szükségének fődözésére kívántató írószerek, u. m. 28. rizma különféle nagyságu és minemiségű papiros, 5 font spanyolviaszk, 6 kötet fekete és 2 kötet veres iron, 12 kötet huzott toll, 9 font spagát kiszolgáltatása iránt f. évi november 8-ik napján, délelőtti 9 órakor, a' városházán nyilvános árlejtés fog tartatni, mire az illető vállalkozók ezennel illendően meghívattatnak.

Költ Vingan october 27-én 1848.

C s ő d ö k.

Arad városa' polgári törvényszéke által LEO-POLD FERENCZ czukrász ellen csőd nyittat-

ván, a' hitelezők törvényszék előtti megjelenésükre f. e. Nov. 7-ik napját tűzte ki határidőül. Ideiglenes tömeggondnoknak **V ar j a s y J á n o s** tanácsnok, és perügyelőnek **B o r o s S á n d o r** alügyész nevezettek ki.

Hirschl Herman fűszerárus ellen f. e. november 7-ére.

Winkler Benedek kereskedő ellen f. e. november 7-ére.

Tenner Ignác aranyműves ellen November 2-ára.

H e l y b e l i.

E' folyó évi november 5-kére eső mindszenti- (ó hit szerint Demeter-) vásár a' jelen lévő háborus körülmények miatt az idén nem tartatik.

Vörös Antal alispán, Aradmegye részére kinevezett teljhatalmu korm. biztos már is erőhatá yosan működik.

Pénteken f. hó 20-án Uj-Aradhoz közel eső Kisfaludnál (Engelsbrunn) Márjásy őrnagy parancsnoksága alatt álló honvéd, és a' Schvarczenberg Uhlánok között történt összeütközés alkalmával ez utóbbiak közül az osztályfő, és néhány közlegény, valamint a' rukovinaiak közül 3 egyén esett el 's sokan megsebesültek, de a' mieink közül is 2 maradt a' csatateren. Két ágyu elfoglaltatott, és az ellenségnek hátrálni kellett. Kövér, a' feketesárga érzésű földesur és főbíró, tulajdon jobbágyaitól agyonlövetett.

A' maros mentében lefelé fekvő Pécska mezővárosa már előtte való nap az uhlánoktól végképen megtisztított.

Rákövetkező vasárnap, reggeli 5 órakor honvédünk Uj-Aradon volt uhlánokat és gyalogságot megtámadá, kik nagy veszteséggel menekültek a' várba, minek következtében a' győztesek Uj-Aradot elfoglalák. — Mind az ütközet alatt, mind pedig később is a' várból több órákig mintegy 500 ágyulövessel városunkat bombázták, mi által sok derék ház nagyon megrongáltatott és egy némbor gyermekestül, valamint több ló megöletett. Este is történt néhány ágyulövés, mindazáltal rossz következés nélkül; azonban hétfőn reggel a' Zsivkovits, Leiningen, Rukovina és Don Miguel gyalogságból, valamint Schvarczenberg uhlánok közül egy sokaság Uj-Arad felé kiindulván, az ott elhelyezett honvédünket megtámadá, melly azonban őket helyes állásánál fogva derekasan megverte, néhány tiszt és sok közlegény a' csatateren maradt, fölötté sokan megsebesedtek és egy ágyu haszonvehetlenné tétetett 's így ismét győztesek lettek a' mieink. Az elesettek száma részünkről aránylag csekély; de városunk ekkor is borzasztólag bombáztatott. — Dél után az örök felváltása alkalmával a' várból mieinkre ágyuztak, kiken ugyan sérelem

nem esett, de Galliny úr, köztiszteltető gyógyszerészünk és a' lovas nemzetőrség tisztje, gyermekével vesztére épen akkor arra kocsizván, testének közepe táját a' gömb érvén, mind ketten siralmasan megcsonkítatván, szörnyű halált haltak; ekkor egy másik gyermek is szétzuzatott.

Ezen ártatlanul megölettek' vére hangosan boszuért kiált!

E' vésteljes eseményekhez még a' világosi oláhok zendülése is hozzá járult, hol fegyveresen összegyűltek, de folyó hó 23-án az odasiertett honvédöink és aradi nemzetőreink Gaál őrnagy vezérlete alatt szétverték, azonban ismét összeszedődnek, 's a' mint mondják, kemoly összeütközés történt már.

Uj-Arad mezővárosának szerencsés elfoglalása óta a' közlekedés a' maroson a' városon alól helyreállítatott, mi az utasokra nézve nagy fontosságú.

24-én a' szerencsétlenül járt Galliny úr és 8 éves gyermekének eltakarítása egész csendességben történt, valamint most általában minden temetések harangszó és pompa nélkül, csak egy lelkész kíséretében történnek. Ezen zűrzavarok közt a' halotti szemle is elmarad, minek következtében e' lapokban a' halottak jegyzéke elő nem adathatik.

Mint hogy héti vásáraink igen csekélyek, így tehát a' gabona ára sem jegyeztethetik fel.

25-én reggel néhány honvédöink a' várbástyáin álló tüzerekre és várőrségre ismételve jó sikerrel tüzeltek, melly okra nézve az uj-aradi őrizetre a' várból huzamos ágyuzás következett. Változtatás okáért néhány lövéssel városunk is megvendégtetett.

V e g y l e t.

—^o. R e n d e l e t. A' cselszövőknek és hazáruolóknak hazánk érdekeit veszélyeztető viszonyos érintései és lázításai gátlására okvetetlenül szükséges, hogy az utilevelek tekintetében következők rendeltessenek és vonatkozólag hirdetessenek:

1) Kivétel nélkül mindenik, ki lakhelyéről akárhová elutazni szándékozik, köteles magát utilevéllel ellátni.

2) Utileveleket csak olyan egyéneknek kell adni, kik utazások czélát előadják és a' hazát veszélyeztető legkisebb adatokkal sem terhelhetnek.

3) Az utilevelek rovatai következők: Az utazó neve, jelleme, állapota (t. i. nős-e vagy nőtelen), hite, születéshelye, lakhelye, kora, termete, orczája, haja, szemei, orra, különös ismertető jelei, utazás czélja, utitárs.

4) Az utilevelekbe a' személyleírás, akármilly rangnak legyenek az utasok, a' 3-ik pontnak rovatai szerint beirandók; ezen rendszabás szól az utitársakra nézve is.

5) Az iparosok, kik vándorolnak, vagy megkezdett vándorlásukat folytatni akarják, kötelesek,

azt illető törvényhatóságuknál jelenteni, és vándorkönyveiket, a' hatóságnál megtörtént láttazás után a' belügyminisztériumhoz hitelesítés végett beküldeni.

6) E' rendszabályokban foglalt megkivántatóságokkal el nem látott utasok gyanusaknak fognak tekintetni.

7) Minden városokban és nagyobb községekben az utasok utleveleit szoros vizsgálat alá kell venni, hol azokat szükségkép láttazni kell.

8) Az illető törvényhatóság elnökeinek kemény felelősség terhe alatt meghagyatik, hogy e' rendelet pontos végrehajtására helyben rendelkezéseket halaszthatatlanul tegyenek.

Pest, oct. 18-án 1848.

A' honvédelmi bizottmány

Nyáry Pál, h. elnök.

—* A' képviselőház ülése oct. 20-án, déli 12 órakor. Elnök, Pálffy jelenti, hogy a' laitha melletti táborban a' legjobb rendelkezések tételnek, hogy a' seregben a' jó buzgalom, melly uralgott, fentartassék. A' tisztek közül sokan előmozdítottak, mások pedig elbocsáttattak. October 18-án nagy előörsi viaskodás vala Brucknál. Görgei a' mieinkkel a' József könnyűvasasok és vadászok ellenében állott, és ezeket éjszaka 2 órakor az ellenség nagy veszteségével szétverte. (Tetszés.)

A' választmány — folytatá Pálffy — figyelmét a' bánáti seregtől sem fordítá el, a' szükséges rendelkezéseket megtevén. Erdélyhonban a' korm. biztos végre nagy erőhatálylyal lép föl, 's ott csakhamar csendet reménylhetünk. — Befejezőleg Perczel M. derék ezredes ujonan 800 horvátot foglyokká tett.

Záborszky a' pétervárad parancsnok Blagoevich ajánló levelét felolvasá, melly szerint a' magyar zászlót kitüzé.

Perczel M. ezredes Hatosán, oct. 10-én kelt értesítése felolvastatik, hogy Letenyén az ellenséget megfutamította. A' honvéd-tüzérek az ellenségek seregeit rettenetesen megritkították. A' Hunyadi- és Zrinyi-honvédek nagyon kitünteté magukat. A' tisztek közül különösen megneveztetnek: Gáspár, Drangos, Jánosi és Szekulits. Részünkről van 4 halott, 5 nagyon- és 14 csekélyen sebedt. — Perczel a' muraköziekre figyelmeztet, kik a' szt.-tamásiakként magukat elsánczolni akarják, és hogy a' bán biztosait mindenütt látni. Erélyesen kell tehát bännünk, nehogy utóbb háromsoros erőt feláldozni kényteleníttessünk. Holnap — írja Perczel — az az: f. hó 17-én, a' jól elsánczolt Csáktornya felé menend.

Az elnök a' ház, az az: a' nemzet nevében kimondja a' köszönetet, mellyre Perczel hadseregével együtt érdemes. (O. P. Ztg.)

—* Budapest, oct. 17-én. Hála az egeknek, aggodalmaink megszűntek. A' bécsi országgyűlés segítséget kért, minek következtében seregeink béctől már csak 2 állomásnyira vannak. Kossuth maga megy a' táborba, hogy a' harcmunkálatokat vezérelje, a' fölötté felbuzdult pesti

nemzetőrség nagyobb része hozzá csatlakozik. Előre küldetett 24 ágyu 300 lóval.

Ma délután 5 órakor a' képviselőházban ülés tartatott, hol ezen és egyéb ide vonatkozó határozatok szörnyű örömjaj közt elfogadtattak, és kihirdettek.

A' bécsi országgyűlés kimondá Jellachichnak, hogy őt Magyarország és ausztria ellenségének tekintí, és hogy mentül előbb kitakarodjon. — A' választmány Urbánnak mint rablónak fejére jutalmat tett ki. A' felső vidéki tót lázítók fejékre is jutalmak rendeltettek, de száz ftnál kevesebb, mert annyit nem érnek. — Erdélyhonban már három lázító csügg. — Rott, Philippovics, Berger (aradi várparancsnok) és Blomberg végett interpellációk tétettek, melly utóbbi mint hazaáruló földönfutónak nyilvánítottatott ugy, hogy mindenki szabadon agyonlőheti. (P. Ztg.)

—* Pest. Oct. 18-án délelőtti 10 órakor Kossuth L. a' honvédelmi bizottmány elnöke a' duna kövezett partjánál hajóra szállt, hogy a' táborba menjen és bécsnek megszabadítása 's a' horvát korlátlan uralom hivei főczinkosának megsemmisítésén személyesen örködjön. Meglehető erős zászlóalj követé a' pesti nemzetőrségi önkénytesekből, részint tisztelethől, részint segély és hálaadásul azon bécsi bajtársok iránt, kik olly haszonkeresetlenül mint a' magyar hármasszin szövetségesei fölkeltek. (O. P. Ztg.)

—* Bécs, oct. 17-én. Nagy kedvetlenséget gerjesztett ma este azon tudósítás, hogy Jellachich innen elvonul, hogy itt is, mint mindenütt elszalad, mert az ellenségek mutatkoznak, és hogy az előörsei futásukban már Mürz z u s c h l a g b a érkeztek.

—* Blagoevich pétervárad várparancsnok hivatalos jelentése a' hadügyminiszterhez, oct. 15-én. Blagoevich várparancsnok jelenti, hogy a' honvédelmi bizottmány rendeletét, illetőleg a' magyar zászló kitüzését, parancsnoksága alatt lévő hadiseregnek, Zahn altábornagy, a' főtitkár és főlebbvaló tisztek jelenlétében hirdeté és a' magyar zászlót kitüzeté, melly ma reggeltől fogva a' főtanyákon és valamennyi katonai épületeken lobog. A' hadsereg a' honvédelmi bizottmány illető rendeletét legnagyobb lelkesedéssel fogadá.

☞ Pétervárad tehát nem tartozik a' szövetséghez, melly Temesvára és Aradvára közt fenáll, mint az e' lapok előbbi számában e' czikknel: „Temesvár“ 253-ik oldalon hibásan jelentetett, mi jelenleg az öröm legnagyobb kifakadásával megigazítottatik. Szerkesztőség.

—* Kolozsvár, oct. 16-án. A' magyar nemzeti zászlóra vonatkozó kormányrendelet itt legnagyobb örömjajjal fogadtatott, ezt kiváltkép az altisztekről és a' várőrség közvitézseiről mondhatni. Ma már több 100 közvitézsnél tért át a' honvédhez, és a' végett már több tisztek is jelentkez-

tek. A' katonai zenebanda egy része hasonlóan besoroztatá magát a' honvédek közé. — Urban 1500 emberrel és 3 ágyuval Naszódrol megindult és Szászregen felé vonul. — B. Baldacci ugy nyilatkozott, hogy szükség esetére az ótalmazás élére áll.

(O. P. Ztg.)

—* A' „Pester Ztg.”-ban foglalt és Pécsről f. e. october 19-ről szóló levelezésben mondatik: Hiteles tudósítás szerint állithatjuk, miszerint tegnap oct. 18-án Eszéken a' magyar nemzeti zászló valósággal kitűzetett és az őrsereg, Zanini ezredbeli tisztet kivéve, részünkre nyilatkozott légyen.

—* A' lipótvári és munkácsi várak kezeinkben vannak, és nemzetőrökkel megrakva; szintugy a' kárpát hegyeken gácsországba vezető utakat katonaságunk és nemzetőrségünk elfoglalá onnan tehát ellenséges megtámadástól nincs mit tartatunk.

—* Böhöm, a' lengyel tüzértábornagy, és az 1830-ki ostrolenkai ütközetnél győztes, bécsben megérkezett, hol a' nemzetőrségi tábornagy karnál hivatalt foglal.

(O. P. Ztg.)

—* A' harcz lelkétől ihletett bécsiek a' császár istállóiban volt valamennyi lovakat az ágyuk eleibe fogták.

—* A' honvédelmi bizottmány egyik határozata nyilvánítja Hodzsát, mint ki papi hivatalától elmozdított, és a' néplázítás vétké rábizonyodott, Stur és Hurbán nyárspolgáraival együtt a' közbátorságra nézve veszedelmes embernek és hazárulónak, 's ezek e' határozvány kiadásával a' honpolgárok sorából kitöröltetnek. Ezen kívül 50 pftnyi jutalom kitétele mellett e' három lázító' mindegyike fejére, a' hatóságoknak és magányosoknak is szoros kötelességükké tétetik, azokat, ha a' magyar határra lépni vakmerőlködnének, befogni, vagy akármiképp kézre keríteni.

Egy másik határozvány Bunyik Józsefet, ki az országot rabló csoportjával megtámadta, és magát Jellachich pártos merényeinek alacsony esz-kezeül adta, ki f. oct. 7-én és 8-án Eszék városában a' törvényesen választott tanácsot eltörlötte, és új tanácsot választott, melyet az említett Jellachich parancsai alá rendelt, ki a' postahivatalt is megtámadta és azoknak hivatalnokait letette, — ezennel törvényen kívüli honárulónak nyilvánítja, 's mindenki által szabadon elfogathatik, — sőt ennek, élve vagy halva teljesítésére, minden igaz hazafi, a' legszigorubb felelet terhe alatt köteleztetik.

Gróf Latour, volt osztrák hadügyministernek Temesmegyében fekvő birtokai elfoglaltattak.

A' prágában fekvő nádorhuszárainkból egy félszázad, áthatva a' honszeretet forró érzetétől, több helyekben nagyszámu ellenálláson vitézül át-törve, veszteséggel ugyan, de mégis a' hön szeretett övéikhez honunk megmentésére — Magyarhá-zánkba szerencsésen elérkeztek.

—* A' honvéd-zászlóalják számára főparancsnokságok hazánk 5 kerületében, és pedig Pesten, Aradon, Kassán, Pécsen és Kolozsvárott állítottak fel, és ezen parancsnokok már ki is nevezettek, jelesen: Pestre alezredes Pándi Sam. Aradra alezredes Csuha Ant., Kassára őrnagy Földváry Ant., Kolozsvárra alezredes Cserey Antal.

(P. Ztg.)

—* Pest, oct. 21-én. Nagy megilletődés gerjesztett annak tekintete, midőn tegnap egy a' szegedi börtönből kiszabadult Talián Kossuth képét megvevé, magához szorítá, kegyelvé, és aztán szorgalmasan mint egy ereklyét eltevé. A' kiszabadultak valamennyien, szám szerint 400-an felül, különös hadat képezve, Magyarország' és a' népek szabadságáért fegyvert fognak.

—* B. Sina urodalmi magyarokban, mint hirlik, magyar nemzeti birtoknak fognak nyilatkoztatni, mert egy titkos, Jellachich dolgát előmozdító, Sina és Jellachich közti levelezésre akadtak. (?)

(Ung.)

—* Rugalmas kövezet rugonymézgából. Mentő hajók rugonymézgából. Angolokban jelenleg istalók, kertek, stb. rugonymézgával kirakattatnak. A' rugonymézga-kövezet istalókban felülhaladhatlan; a' lovak egészségét biztosítja, és akadályozza térdeik feltörését lefekvéskor; kevés almot kíván, mely négyszerre tovább használható, mint egyébkor. Woolvichban ez előtt két évvel istalók rakattak ki rugonymézgával, és hasonlíthatlan tiszta állapotban vannak. — Az angol tengerészetre jelenleg 34 láb hosszú hajógerinczű és 12 láb széles mentő hajó néhány vas kapcsón kívül egészen rugonymézgából építettik; az egyáltalában elmeríthetetlennek tartatik, és kősziklához ütődve hihetőleg ugy visszaugrik, mint egy teke, a' nélkül, hogy eltörne. A' rugonymézga belső béllésnek is ajánlatik a' hajó-ágyuk és hajóoldalak közt. Ezen anyag ára még mindig jutányos, és elégséges mennyiségben kapható.

—* Egy gyümölcsész gondolatai. A' gyümölcsfatenyésztőknek és tanítóknak igen hasonló foglalatosságuk van, mert mindegyik nevel és nemesít, mindkettőnek célja jó gyümölcsöt nyerni. Azért a' fáradságos munkájuk nagyra becsülhető. Milly szép a' gyümölcsfatenyésztő' hatásköre. Reményét a' földbe veti, és a' föld nem háladatlan. Nem sokára picziny, tőle kicsúszott levelkék rengenek a' légben, és mindig magasbra szállni, mindig hatalmasbak lenni akarnak, hasznos hatalom, hat ha még a' verhenyeges lényecskék, a' kedves almák, vagy az olly igen kedveltető arany körték és egyéb gyümölcsök az ágokhoz csatolódnak. Halljatok, az én tanácsom az: hogy ti mindnyájan a' gyümölcsfatenyésztéssel foglalkodjatok, — mert nincs kellemesebb, jutalmazóbb és nyugodtabb foglalkodás, mint fákat fölnevelni és nemesíteni.